

Mgr Magdalena Cyrek

Katedra Teorii Ekonomii

Uniwersytetu Rzeszowskiego

Procesy upodabniania się struktur gospodarczych Polski i w wybranych krajów Unii Europejskiej

WSTĘP

W opracowaniu dokonano analizy procesu przekształceń struktur pracujących w układzie trójsektorowym i ich konwergencji pomiędzy gospodarką Polski i najwyższej rozwiniętych państw Unii Europejskiej. Postawiono hipotezę, że wobec postępujących procesów globalizacji i regionalizacji, której wyrazem jest integracja Polski z Unią Europejską, następuje stopniowe upodabnianie się struktur gospodarczych państw należących do ugrupowania. Oceny przekształceń dokonano na podstawie danych statystycznych udostępnianych przez Eurostat dla lat 1996–2003. Analizą objęto kraje „Piętnastki” (z wyjątkiem Portugalii, dla której Eurostat nie podaje wartości dotyczących struktury pracujących) jako państwa stanowiące wzorce rozwojowe dla polskiej gospodarki.

Zastosowany trójdzielny podział gospodarki opiera się o klasyczne teorie trójsektorowe sformułowane przez Clarka, Fishera i Fourastiego, i pozwala w strukturze gospodarczej wyróżnić sektory: rolniczy, przemysłowy i usługowy. Rozwój cywilizacyjny wiąże się z rosnącym znaczeniem sektora usługowego w strukturze pracujących, co wynika z tendencji do stałego, choć nierównomiernego w poszczególnych sektorach wzrostu wydajności pracy opierającego się o postęp technologiczny, niewątpliwie przyśpieszony współcześnie poprzez procesy globalizacyjne. Jednocześnie na obecnym etapie rozwojowym w krajach najwyższej rozwiniętych maleje zarówno udział rolnictwa, jak i przemysłu.

W analizie zmian strukturalnych wykorzystano metodę oceny upodabniania się struktur przedstawioną przez K. Kukułę. Czasoprzestrzenna analiza danych, opierająca się o wykorzystanie mierników stopnia zmian struktury oraz monotoniczności, pozwala oszacować okres dzielący ewoluujące struktury.

CZYNNIKI ZMIAN STRUKTURY GOSPODARCZEJ W PROCESACH GLOBALIZACJI I REGIONALIZACJI

Procesy globalizacji i regionalizacji stanowią wspólnie nowe megatrendy cywilizacyjne, które w coraz większym stopniu kształtują rzeczywistość społeczno-gospodarczą. Globalizacja oznacza rosnące współzależności – gospodarcze, kulturowe, finansowe i technologiczne – między krajami i regionami na całym świecie w związku ze wzrostem skali transakcji obejmujących wymianę towarów i usług oraz przepływ kapitału, a także szybkie rozprzestrzenianie się technologii¹. Procesy regionalizacji obejmują zjawiska zacieśniania współpracy i upodabniania się struktur w ramach ugrupowań o mniejszej przestrzennie skali – regionalnej czy subregionalnej.

Uwarunkowania, jak i skutki globalizacji oraz regionalizacji należy rozpatrywać zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak i społecznym, w tym kulturowym czy religijnym, oraz politycznym. J. Żyżyński² podkreśla znaczenie triady uwarunkowań i skutków globalizacji, którą traktuje jako „zmianę reguł funkcjonowania gospodarki rynkowej w skali globu”. Sfery ekonomiczne, społeczne i polityczne wzajemnie przenikają się i oddziałują na siebie, stąd niemożliwe staje się zakwalifikowanie poszczególnych czynników i efektów globalizacji do jednej z grup. Do przejawów procesów globalizacji, które można rozpatrywać w każdej z trzech płaszczyzn można zaliczyć m.in.³: upodabnianie oraz unifikację w skali światowej polityki oraz metod produkcji czy organizacji handlu; zmiany na rynku pracy, oznaczające przesunięcie zatrudnienia do sfery usług oraz wzrost zapotrzebowania na pracowników wysoko wykwalifikowanych; zmiany w handlu zagranicznym przy zaostrzonej konkurencji na rynkach globalnych i jednoczesny wzrost roli wymiany międzynarodowej w tworzeniu dochodu narodowego; wzrost nakładów na badania i rozwój oraz rosnącą rolę postępu technologicznego; rosnące znaczenie BIZ oraz rolę korporacji transnarodowych. Cechy dysyngnetyczne współczesnej globalizacji to⁴: globalny rynek, korporacjonizm, cywilizacja naukowo-technologiczna oraz nowa funkcja państwa.

Globalizacja, jak i regionalizacja, często analizowane są w aspekcie teorii konwergencji, a więc ewolucyjnie rozumianych zmian oznaczających upodab-

¹ K. A. Kłosiński, *Międzynarodowy obrót usługowy*, Difin, Warszawa 2002, s. 103; A. F. Bocian, *Globalizacja – szansa czy zagrożenie. Perspektywy Polski*, [w:] *Funkcjonowanie gospodarki polskiej w warunkach integracji i globalizacji*, D. Kopycińska (red.), Katedra Mikroekonomii, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005, s. 308–309.

² J. Żyżyński, *Globalizacja – iluzje, nadzieje, obawy i szanse*, „*Ekonomista*” 2004, Nr 1, s. 9–37.

³ K. A. Kłosiński, *Międzynarodowy obrót usługowy*, Difin, Warszawa 2002, s. 106–107.

⁴ K. A. Kłosiński, A. Masłowski, *Globalizacja sektora usług w Polsce*, PWE, Warszawa 2005, s. 24–39.

nianie się wzorów rozwoju społeczno-gospodarczego w skali ogólnoświatowej lub pomiędzy krajami stanowiącymi tzw. grupy konwergencji, pomiędzy którymi często tworzone są związki integracyjne. W tym kontekście wskazuje się, że globalizacja rynkowa, konkurencja w skali międzynarodowej, integracja regionalna, czy procesy deregulacji i liberalizacji eliminują lub pomniejszają różnicowania narodowe i przynoszą tożsame rozwiązania instytucjonalne⁵. Teorię konwergencji odnieść można nie tylko do procesów wzrostu gospodarczego, ale i płaszczyzny przekształceń strukturalnych, analizowanych z punktu widzenia trójsektorowych zmian w sferze rynku pracy. Wśród czynników wpływających na zmiany strukturalne, również w obszarze zatrudnienia, wymienia się⁶: zmiany popytu na towary i usługi, zmiany polityczne czy działalność inwestycyjną przedsiębiorstw. W innym układzie wyróżnić można czynniki popytowe, w tym zmiany wzorców konsumpcji oraz podażowe, określające strukturę produkcji, w tym postęp technologiczny, międzynarodowy podział pracy, integrację gospodarczą czy politykę ekonomiczną państwa. Obszary te kształtowane są w wyniku współczesnych procesów globalizacji, stąd też nie można przyjąć tezy o braku oddziaływania procesów globalizacyjnych i regionalizacyjnych na zmiany strukturalne. Globalizacja i integracja regionalna wpływają bowiem na ujednoczenie wzorców zaspokajania potrzeb i stylów życia poprzez unifikację oferty produktów i coraz intensywniejszy handel międzynarodowy, czy powszechny dostęp i wymianę informacji oraz upodobnienie procesów wytwarzania poprzez unifikację technologii związaną z funkcjonowaniem na globalnym rynku korporacji transnarodowych i dyfuzję postępu technologicznego również w wyniku bezpośrednich inwestycji zagranicznych. I choć różnice w strukturze gospodarczej poszczególnych krajów wynikają w dużym stopniu z odrębnych mechanizmów ich kształtowania, w tym również w sferze instytucjonalnej oraz odmiennych uwarunkowań historycznych, a proces ich transformacji związany jest raczej z rozwojem stadialnym, wciąż można mówić o konwergencji w odniesieniu do gospodarek na podobnym etapie rozwoju i pozostających w związkach integracyjnych⁷.

⁵ *Rynek pracy w Polsce na progu XXI wieku. Aspekty makroekonomiczne i regionalne*, R. Horodelski, C. Sadowska-Snarska (red.), Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Białystok–Warszawa 2003, s. 95.

⁶ S. Swadźba, *Czynniki zmian struktury gospodarczej*, *Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej im. K. Adamieckiego w Katowicach*, Nr 126, 1993, s. 23–25.

⁷ Por. A. Kubiczek, *Ekonomiczne i społeczne aspekty zmian na rynku pracy w dobie globalizacji*, [w:] *Konkurencyjność rynku pracy i jego podmiotów*, D. Kopycińska (red.), Katedra Mikroekonomii, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005, s. 85–94.

PROCEDURA ANALIZY ZMIAN STRUKTURALNYCH I PROCESU UPODABNIANIA SIĘ STRUKTUR

Analiza procesu upodabniania się struktur gospodarczych w grupie państw unijnych w czasie i określenie opóźnienia czasowego pomiędzy badanymi krajami, zgodnie z procedurą zaproponowaną przez K. Kukulę, przebiega w następujących krokach:

1. Etap pierwszy, polegający na określeniu ciągu miar zróżnicowania struktur s_t (wzór 1) pomiędzy analizowanymi państwami w poszczególnych okresach pozwala na ustalenie, czy badane struktury ulegają procesom upodabniania się, dywersyfikacji czy różnice pomiędzy nimi stabilizują się. Miara ta przyjmuje wartości z przedziału $\langle 0, 1 \rangle$, przy czym wzrost zróżnicowania oznacza zbliżanie się tych wartości do 1.

$$s_t = \frac{\sum_{i=1}^k |\alpha_{it} - \beta_{it}|}{2} \quad (1)$$

2. Etap drugi to wyznaczenie wartości przeciętnej prędkości przekształceń strukturalnych v w ujęciu dynamicznym (wzór 2) dla każdego z omawianych krajów.

$$v = \frac{\sum_{t=0}^{n-1} \sum_{i=1}^k |\alpha_{it} - \alpha_{i(t+1)}|}{2n} \quad (2)$$

Wskaźnik ten stanowi średnią wartość łańcuchowych miar zróżnicowania struktur danego państwa i wskazuje na tempo procesu przekształceń. Wzrost wartości tej miary dla kraju opóźnionego przyspiesza upodabnianie się struktur.

3. Etap trzeci wymaga określenia wartości wskaźników monotoniczności η zmian strukturalnych (wzór 3) i pozwala ocenić, czy ewolucja struktur utrzymuje względnie stały kierunek zmian.

$$\eta = \frac{v_{m,0}}{\sum_{t=0}^{m-1} v_{t,t+1}} \quad (3)$$

Wyższy stopień monotoniczności (wartości bliższe 1) oznacza możliwość szybszego upodobnienia się badanych struktur.

4. Etap czwarty wiąże się z wyznaczeniem wartości współczynnika zakłóceń z (wzór 4) wynikającego z niemonotonicznych zmian struktur, którego odwrotność jest średnią monotoniczności struktur dwóch państw.

$$z = \frac{2}{\eta_A + \eta_B} \quad (4)$$

Wskaźnik pozwala na skorygowanie długości dystansu czasowego o wahania udziałów poszczególnych elementów struktur odbiegających od tendencji rozwojowej. Dla w pełni monotonicznych zmian obu struktur wartość współczynnika z wynosi 1 i rośnie wraz z pojawiającymi się zakłóceniami.

5. Etap ostatni to obliczenie dystansu czasowego l (wzór 5) dzielącego struktury obu analizowanych państw.

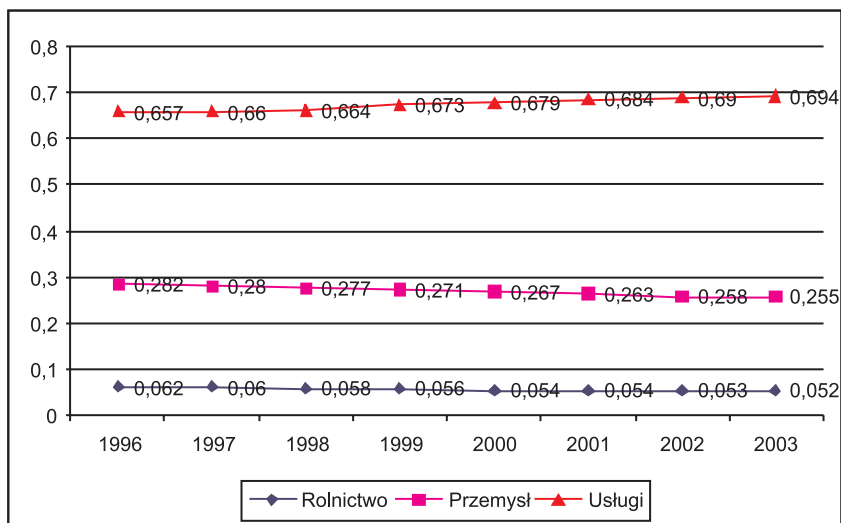
$$l = \frac{zS_n}{v_A + v_B} \quad (5)$$

Wartość l pozwala określić przybliżony czas (liczbę okresów – lat) niezbędny do upodobnienia się struktury kraju opóźnionego do struktury państwa wyżej rozwiniętego z ostatniego badanego okresu, jeżeli zostanie zachowany stały kierunek i zbliżona prędkość zmian.

W analizie przekształceń strukturalnych, poprzedzającej ocenę procesów upodobniania się, wykorzystuje się miary pozwalające określić stopień zróżnicowania struktur w ujęciu dynamicznym, w tym miarę opisaną wzorem 1. Analizowana jest struktura danego kraju w różnych okresach, a ocenie podlegają łańcuchowe wartości miary, jak i ich średnia wartość (wzór 2). Ponadto dokonuje się oszacowania wartości miar monotoniczności zmian w różnych okresach zgodnie ze wzorem 3.

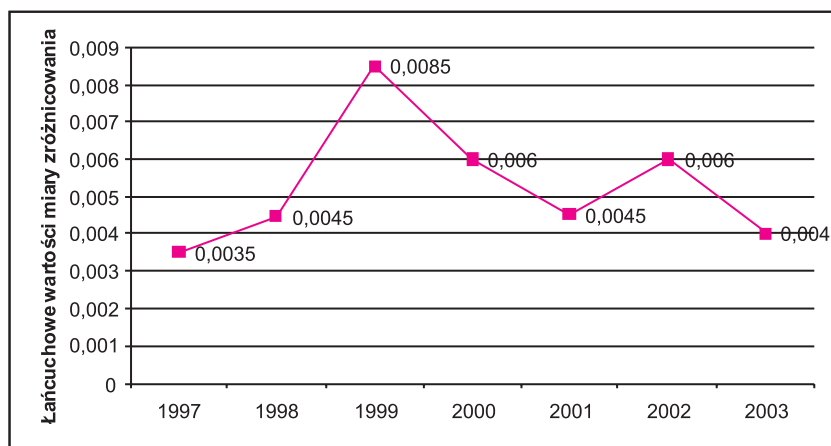
ANALIZA EWOLUCJI STRUKTURY PRACUJĄCYCH W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Zmiany struktury pracujących w grupie 25 krajów UE łącznie przebiegają zgodnie z wzorcem rozwojowym koncepcji trójsektorowych (rysunek 1). Ewolucja ta ma charakter monotoniczny, a więc wszystkie elementy struktury zachowują stały kurs zmian. Pomimo stosunkowo niskiego średniego natężenia przekształceń (średnia wartość łańcuchowej miary zróżnicowania wynosi 0,0053), zaobserwować można stosunkowo duże zróżnicowanie struktur pomiędzy 1996 a 2003 r. ($v_{2003/1996} = 0,037$). Natężenie zmian strukturalnych w analizowanej grupie państw wyraźnie wzrosło w 1999 r., a szybkie tempo przekształceń odnotowano także w roku następnym i roku 2002 (rysunek 2).

Rysunek 1. Trójsektorowa struktura pracujących w Unii Europejskiej w latach 1996–2003

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

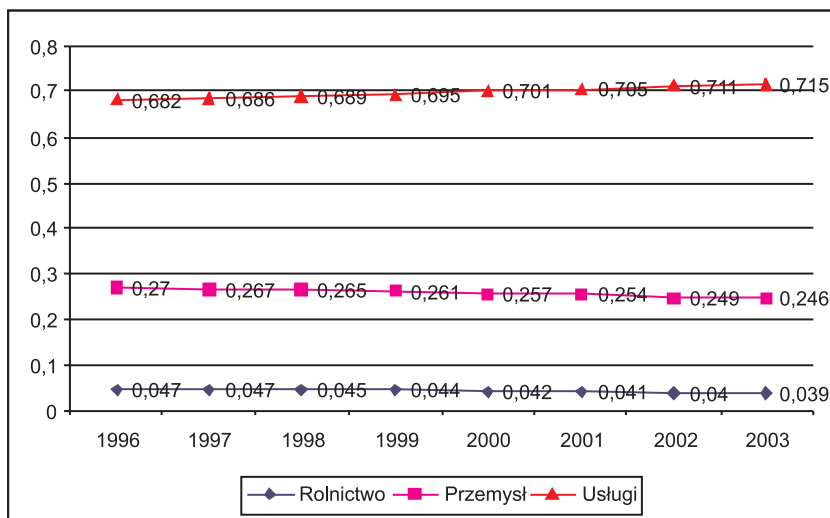

Rysunek 2. Natężenie zmian trójsektorowej struktury pracujących w Unii Europejskiej w latach 1996–2003

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

W grupie 15 państw Unii Europejskiej zaobserwowane w latach 1996–2003 przemiany struktury pracujących (rysunek 3) również mają charakter monotoniczny, przy czym ich średnie tempo było niższe w stosunku do 25 krajów rozszerzonej Unii Europejskiej ($v=0,0047$). Powoduje to mniejsze niż w poprzedniej grupie zróżnicowanie struktur pomiędzy okresem bazowym a r. 2003, dla któ-

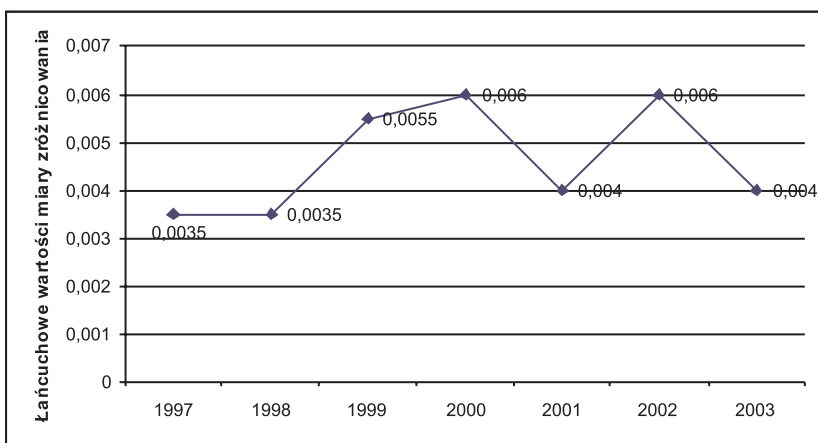
rych to lat miara zróżnicowania przybrała wartość równą 0,0325. Jednocześnie porównanie prędkości zmian dla 25 i 15 państw UE wskazuje, iż grupę 10 nowo przyjętych państw charakteryzuje szybsze tempo przemian społeczno-gospodarczych, co związane jest z postępującymi procesami konwergencji. Podobnie jak w całej Unii Europejskiej, w grupie „Piętnastki” najszybsze tempo przekształceń strukturalnych przypada na lata 1999, 2000 i 2002, choć w roku 1999 zmiany te były wyraźnie słabsze niż w całej Unii.

Rysunek 3. Trójsektorowa struktura pracujących w krajach 15 Unii Europejskiej w latach 1996–2003

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

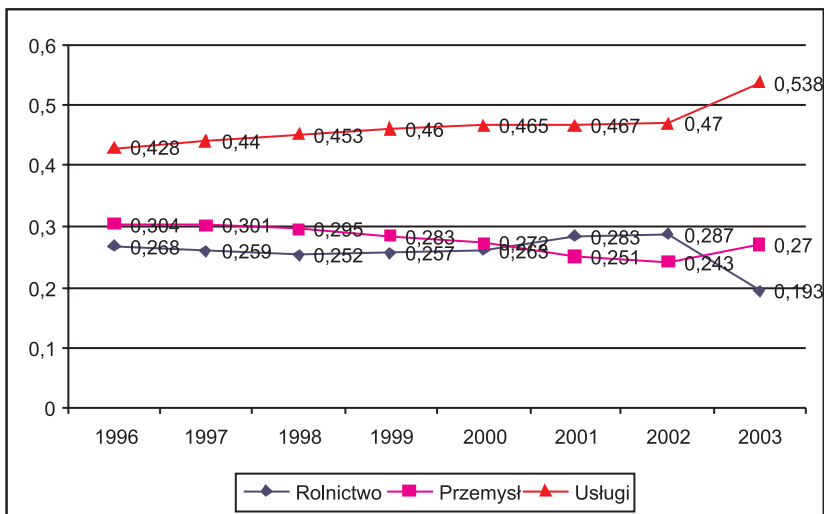
Analiza przeprowadzona dla Polski wskazuje na stosunkowo wysokie tempo przekształceń strukturalnych, którego średnia wartość dla analizowanego okresu przybrała wartość 0,0245. Przemiany te w Polsce są w pewnym stopniu wynikiem przypadkowych wahań udziałów poszczególnych elementów struktury, na co wskazuje analiza monotoniczności (rysunek 7). Jednak wartości tej miary zbliżone do 0,8–0,7 wskazują, iż można dostrzec tu pewną orientację przekształceń. Stopień zróżnicowania struktury pomiędzy 1996 a 2003 rokiem wyniósł już 0,1095. Najszybsze tempo zmian (rysunek 6) odnotowano w roku 2001, najniższe zaś w 2002. Wartość miary dynamicznej dla 2003 r. należy interpretować z ostrożnością ze względu na znaczną zmianę udziałów pracujących w poszczególnych sektorach, które wynikają z uwzględnienia wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. Uzyskane informacje o zmniejszonej liczbie pracujących w rolnictwie dotyczą porównania okresów 1996–2002 i ze

Rysunek 4. Natężenie zmian trójsektorowej struktury pracujących w krajach 15 Unii Europejskiej w latach 1996–2003

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

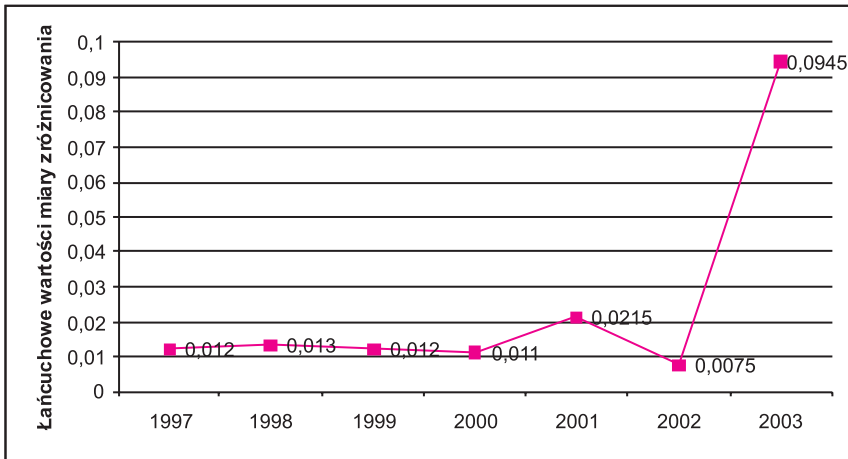
względem na ewolucyjny charakter tych przekształceń powinny znaleźć częściowe odzwierciedlenie w danych dla każdego roku. Niestety, dane kolejnych spisów nie pozwalają na ocenę dynamiki zmniejszenia zaangażowania w sektorze prywatnym w poszczególnych okresach rocznych.

Rysunek 5. Trójsektorowa struktura pracujących w Polsce w latach 1996–2003

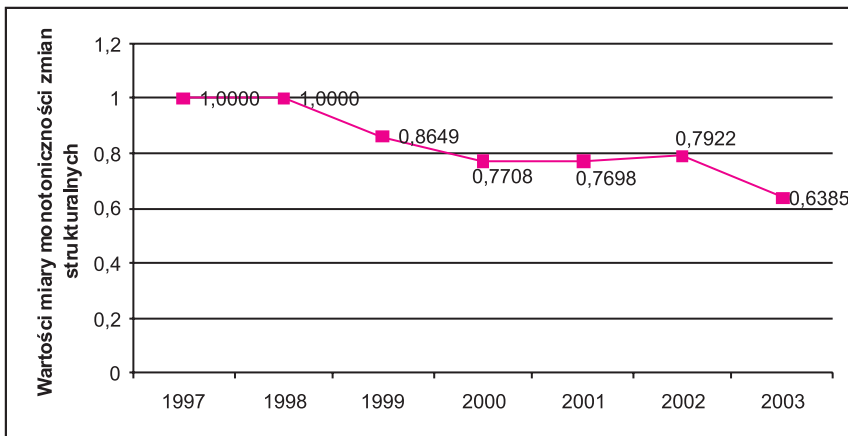
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

Rysunek 6. Natężenie zmian trójsektorowej struktury pracujących w Polsce w latach 1996–2003

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

Rysunek 7. Monotoniczność zmian trójsektorowej struktury pracujących w Polsce w latach 1996–2003

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

ANALIZA STOPNIA UPODABNIANIA SIĘ STRUKTUR PRACUJĄCYCH W POLSCE I KRAJACH „PIĘTNASTKI”

Zgodnie z przedstawioną procedurą oceny procesów upodabniania się struktur, przeprowadzono próbę oszacowania dystansu czasowego struktur pracu-

jących Polski i grupy państw UE 15 oraz poszczególnych krajów. W tabeli 1 przedstawiono wartości miary zróżnicowania struktur pracujących s w Polsce i wybranych krajach UE dla 1996 r. i 2003 r. Ich analiza wskazuje na procesy upodabniania się struktur gospodarczych Polski i państw „Piętnastki”. W 1996 r. największy dystans strukturalny zaobserwowano pomiędzy Polską a Holandią, Wielką Brytanią oraz Danią i Szwecją, najmniejszy zaś – Grecją, Włochami i Hiszpanią, a więc najuboższymi krajami UE 15. W 2003 r. zarówno dystans względem całej grupy krajów „Piętnastki”, jak i poszczególnych państw uległ wyraźnemu zmniejszeniu, przy czym największe różnice strukturalne występowały względem Wielkiej Brytanii, a także Holandii, Luksemburga i Belgii, natomiast najmniejsze względem Grecji, Austrii, Irlandii, Hiszpanii i Włoch oraz Finlandii.

W analizowanym okresie najszybsze tempo przekształceń v odnotowano w Luksemburgu oraz Irlandii i Niemczech, choć było ono wyraźnie niższe względem prędkości zmian strukturalnych obserwowanych w polskiej gospodarce (0,0245), co pozytywnie rokuje dla procesu zbliżania się struktur pracujących.

Zmiany strukturalne w analizowanej grupie państw wykazują wysoki poziom monotoniczności, występujące zakłócenia pojawiają się rzadko lub wcale, na co wskazują wysokie wartości η zawarte w tabeli 1. Na tym tle wskaźnik monotoniczności dla Polski (0,638484) wyraźnie wpływa na wydłużenie procesu upodabniania się struktur i wskazuje na zakłócenia tendencji przekształceń sektorowych i brak wyraźnie ukierunkowanej polityki strukturalnej.

Tabela 1

Ocena opóźnienia czasowego struktur pracujących Polski i krajów UE 15

	Odległość struktur s względem Polski w 1996 r.	Odległość struktur s względem Polski w 2003 r.	Przeciętna prędkość zmian struktur v	Stopień monotoniczności zmian struktur η	Współczynnik zakłóceń z	Dystans czasowy l
1	2	3	4	5	6	7
UE 15	0,2545	0,1775	0,0046429	1	1,220641	7,4345388
Austria	0,316	0,1045	0,006143	1	1,220641	4,162697
Belgia	0,304	0,2285	0,004857	1	1,220641	9,500801
Dania	0,3285	0,2075	0,004643	1	1,220641	8,691081
Finlandia	0,301	0,1495	0,005429	0,842105	1,350814	6,74762
Francja	0,293	0,213	0,004214	1	1,220641	9,054602
Grecja	0,1	0,075	0,006786	0,978947	1,236529	2,964281

1	2	3	4	5	6	7
Hiszpania	0,21	0,1335	0,003357	0,829787	1,362146	6,527824
Irlandia	0,28885	0,1265	0,007214	0,80198	1,388441	5,53813
Luksemburg	0,308	0,2325	0,008	0,946429	1,261899	9,027433
Niderlandy	0,36	0,24	0,004214	1	1,220641	10,20237
Niemcy	0,268	0,1695	0,007143	1	1,220641	6,538555
Szwecja	0,3285	0,211	0,003429	0,958333	1,252491	9,462557
Wielka Brytania	0,34	0,271	0,006357	0,910112	1,291492	11,34241
Włochy	0,2	0,1485	0,003857	1	1,220641	6,392221

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu <http://epp.eurostat.cec.eu.int>.

Wyniki obliczeń zamieszczone w tabeli 1 wskazują, że dzielący Polskę dystans czasowy l względem łącznej struktury pracujących w krajach UE 15 to około 7–8 lat. Oznacza to, że przy nie zmienionych tendencjach przekształceń strukturalnych w 2010–2011 r. struktura pracujących w polskiej gospodarce przyjmie kształt modelu krajów UE 15 z 2003 r. Najdłuższy dystans czasowy dzieli Polskę od Wielkiej Brytanii, a następnie Holandii i kolejno i Belgii, Szwecji, Francji, Luksemburga oraz Danii. Najszybciej, bo w okresie około 3 lat, polska struktura pracujących może upodobnić się do obecnego modelu greckiego, a nieco dłuższy proces konwergencji struktur dotyczy Austrii, Irlandii i pozostałych państw.

ZAKOŃCZENIE

Procesy integracji europejskiej, na które nakładają się zjawiska globalizacji, wpływają na stopniowe zbliżanie się wzorców struktur gospodarczych Polski i krajów UE 15. Jednak dystans dzielący trójsektorowe struktury pracujących w badanych państwach pozostaje wciąż znaczny. Jego pokonanie wymaga prowadzenia ukierunkowanej polityki w zakresie zmian strukturalnych ze strony państwa i wykorzystania szans związanych z wpisaniem się Polski w nurty globalizacji i integracji. Dotychczas obserwowane zmiany w dużym stopniu wynikały z przypadkowych przekształceń związanych z oddziaływaniem żywiołowych mechanizmów rynkowych, co negatywnie wpływa na tempo konwergencji struktur gospodarczych. Niezbędne staje się więc formułowanie i realizacja kompleksowych programów strukturalnych, podnoszących efektywność i konkurencyjność polskiej gospodarki.

LITERATURA

- Bocian A. F., *Globalizacja – szansa czy zagrożenie. Perspektywy Polski*, [w:] *Funkcjonowanie gospodarki polskiej w warunkach integracji i globalizacji*, Kopycińska D. (red.), Katedra Mikroekonomii, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005.
<http://epp.eurostat.cec.eu.int>.
- Kłosiński K. A., *Międzynarodowy obrót usługowy*, Difin, Warszawa 2002.
- Kłosiński K. A., Masłowski A., *Globalizacja sektora usług w Polsce*, PWE, Warszawa 2005.
- Kubiczek A., *Ekonomiczne i społeczne aspekty zmian na rynku pracy w dobie globalizacji*, [w:] *Konkurencyjność rynku pracy i jego podmiotów*, Kopycińska D. (red.), Katedra Mikroekonomii, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005.
- Kukuła K., *Statystyczne metody analizy struktur ekonomicznych*, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 1996.
- Rynek pracy w Polsce na progu XXI wieku. Aspekty makroekonomiczne i regionalne*, Horodelski R., Sadowska-Snarska C. (red.), Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Białystok – Warszawa 2003.
- Swadźba S., *Czynniki zmian struktury gospodarczej*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej im. K. Adamieckiego w Katowicach, Nr 126, 1993.
- Żyżyński J., *Globalizacja – iluzje, nadzieje, obawy i szanse*, „*Ekonomista*” 2004, Nr 1.

Processes of Economic Structure's Convergence between Poland and Chosen European Union Countries

Summary

In the article there was taken the analysis of process of convergence between three-sectoral structure of employment in Poland and in the highest developed countries of EU-15, based on the method presented by K. Kukuła. Distance between the analysed structures is still large and the process of convergence is negatively influenced by disturbances of structural transformation in Poland. It appears necessary to take up complex restructuring programs that support inter-sectoral movement of labour.